

Fra: seniorrådgiver Jon Meløy

Vurderinger av konsekvensene for reindrifta ved kraftverksutbygging

Innledning

Konsekvensene for reindrifta ved ulike utbygninger er vanskelig å forutsi. Fasitsvaret vil først kunne gis ved målinger/observasjoner i lang tid før utbygginga, under utbygginga og i noen år etter at utbygginga har skjedd. Sikre forskningsresultater med hensyn til konsekvensene for reindrifta av arealinngrep er få og usikre. Det vi vet er at arealinngrep påvirker reinens beitemønster og at særlig simleflokken i noen grad unngår områder med forstyrrelser i kalvingstida og i en tid etter kalving.

Vanligvis vil selve arealtapet være minimalt, mens de indirekte virkningene av at reinen trekker bort/unnviker områder kan være store. Avgjørende er det også om inngrepet er lokalisert til ett beite som er en minimumsfaktor i siidaens årssyklus eller ikke. Lokalisering av inngrep nært allerede etablert infrastruktur og i ett sesongbeite, som ikke er en minimumsfaktor for reindrifta, vil gi små konsekvenser, mens lokalisering i ett uberørt område av særverdi vil kunne gi store negative konsekvenser.

Noen generelle betraktninger om konsekvensene for reindrifta av arealinngrep

Det er store variasjoner mellom i de ulike siidaenes situasjon med hensyn til hva som er den begrensede faktoren for siidaens reindrift. Ved en vurdering av konsekvensene for reindrifta er det derfor viktig å ta utgangspunkt i hvilke årstidsbeite som er minimumsfaktoren for siidaens reindrift. I tillegg er det enkelte områder som rent driftsmessig er nøkkelområder. Det gjelder oppsamlingsområder, områder med merke-, skille- og slakteanlegg, trekkveier, flyttveier m.m. Inngrep i særverdområder bør unngås.

Det generelle bilde er at det er vinterbeite som i dag er minimumsfaktoren for reindrifta i Finnmark. Utviklingen av foring om vinteren har likevel gjort at reindrifta er mindre avhengig av gode vinterbeiter enn tidligere. Unntak fra det generelle bildet er situasjonen for Pasvikreindrifta som har gode vinterbeiter og dårlige sommerbeiter, mens alle naboene er i en motsatt situasjon med usikre - og dårlige vinterbeiter og rikelige med vår-, sommer- og høstbeiter.

For de siidaene som flytter inn på vinterbeitene på selve Finnmarksvidda er knapphet på vinterbeite en minimumsfaktor. Bildet er dog ikke entydig. Det er åpenbart at sommerdistrikter med slaktevekter på under 27 kg på fjorårskalver allerede har en for stor reintetthet på sommerbeite og nye arealinngrep vil forsterke problemet. Det gjelder både tap av beiteareal, men like viktige at reinen vil kunne trekke ut/ unnviker områder/arealer på grunn av forstyrrelser. I tillegg må nye inngrep vurderes i sammenheng med eksisterende inngrep, da nye inngrep vil kunne være det som gjør at reinen unnviker ett større område. Generelt er det enklere å finne hensiktsmessig lokaliteter for vindkraft øst for Porsangerfjorden enn vest for Porsangerfjorden, dersom hensynet til reindriftsnæringa vektlegges. Grunnen er at de vindfulle områdene vest for Porsangerfjorden har en større reintetthet enn områdene lenger øst.

Småkraftverk kontra vindparker

De negative konsekvensene av en vindpark i reinbeiteområdene vil vanligvis være større enn av en vannkraftutbygging. Grunnen er at vindparker vanligvis er i høyereliggende områder langt fra etablert infrastruktur, mens vannkraftverk vanligvis er lavt i terrenget, ofte nært etablert infrastruktur og rørgater, transportveier og inntaksdam kan revegiteres. I tillegg er det ikke behov for kilometervis av veier ved småkraftverk. Ved etablering av vindparker er behovet for veier svært stort, både vei fra en eksisterende vei og inn til vindparken og interne veier mellom vindmøllene. Ved større vindparker kan det være behov for bygging av fra 30 km til 100 km vei i områder som fra før er inngrepsfrie. I tillegg kommer kraftlinjer fra vindparken og til eksisterende kraftlinje.

Vannkraftutbygging

Ved utbygging av vannkraft og særlig mindre elvekraftverk er selve arealinngrepet minimalt. Dette gjør at muligheten til å minimalisere skadevirkningene for reindriften er gode. Ofte vil de største skadevirkningene være knyttet til veiutbygging, kraftlinjer og annen infrastruktur knyttet til utbygginga. Ett godt eksempel på det er utbygginga av Altaelva der de negative virkningene for reindriften i hovedsak var knyttet til veien fra Stilla, opp Stilledalen og ned til kraftverket. Dersom det istedenfor hadde blitt bygd vei fra Masi og ned langs Kautokeinoelva mot kraftverket, ville de negative konsekvensene for reindriften, ha vært minimalisert. Ved vannkraftutbygging vil ofte konsekvensene for reindriften være store i utbyggingsfase og kan gjøres relativt mye mindre når kraftverket er ferdig utbygd. Faktorer som er viktig ved vannkraftutbygging og som reduserer skadevirkningene er:

1. All utbygging skjer når reinen er innenfor ett annet sesongbeite.
2. Selve kraftverket trekkes så nært etablert infrastruktur som mulig. Dette for å hindre økt ferdsel, arealinngrep og eventuell bygging av annet i tilknytning til veien til kraftverket.
3. «Vei» til vanninntaket og vannrørene mellom vanninntak og kraftverk tilsås og revegitariseres med vekster som har en beiteverdi for reinen.
4. Unngå lengre kraftlinjer i tilknytning til kraftverket ved eventuell kabel eller minimaliser avstand fra kraftverket til etablert strømnett.

Vindkraft

Arealinngrepet og konsekvensene for reindrifta ved vindkraftutbygging er betydelig større enn ved vannkraftutbygging. Ofte må det bygges mange kilometer vei, både fra eksisterende vei og til vindparken og intern mellom vindmøllene. Det at det må være en viss avstand mellom vindmøllene øker behovet for areal.

Vindparkene lokaliseres dessuten i områder uten skog (høyfjellsplatåer). Det gjør at influeringsområdet blir betydelig større enn dersom vindparken hadde kunnet bli lokalisert i en dal eller i en kløft.

De store negative konsekvensene gjør at ved lokaliseringen av vindparker må det tas betydelig større hensyn til reindrifta enn ved småkraftutbygging. Finnmark har et betydelig potensiale for vindkraft. Det gjør at det er mulig å velge lokalisering av vindkraft som ikke gi store negative konsekvenser for reindrifta. Havøygavlen vindpark, Gartefjellet vindpark, Rakkocearro vindpark og Hamnefjellet vindpark viser at det er mulig å få til lokaliseringer av vindparker som fullt ut ivaretar hensynet til samisk reindrift.

Faktorer som minimaliserer konsekvensene for reindrifta av vindkraftutbygging:

1. Vindparken **lokaliseres ikke** til en siidas minimumsbeite og/eller ikke i områder med driftsmessig særverdi (oppsamlingsområde, gjerdeanlegg, flytte- og trekkveier).
2. Konsentrasjon av vindmøllene i randområder og ikke sentralt i ett beiteområde.
3. Lokalisering slik at avstanden fra etablert infrastruktur til vindparken blir kort.
4. Vedlikeholdsarbeid og byggearbeid når reinen er på ett annet sesongbeite.
5. Unngå at det etableres annet (hytter, grustak, scooterløyper, parkering m.m.) i forbindelse med veibygging inn i beiteområdet.

Noen betraktning om FeFos rolle

FeFo skal forvalte grunnen i Finnmark i henhold til Finnmarksloven. Det innebærer at FeFo skal forvalte grunn og naturressursene i Finnmark *på en balansert og økologisk bærekraftig måte til beste for innbyggerne i fylket og særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv.*

Vanligvis vil konsekvensene av mindre vannkraftverk være små og er uproblematisk i forhold til finnmarkslovens § 1 og i forhold til sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark.

Etter en konkret vurdering, av arealinngrep etter Sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark (finnmarkslovens § 4), kan FeFo gi grunneiersamtykke. I tillegg skal også NVE (statlige myndighet) og kommunale myndigheter vurdere endringens *betydning for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv.*

Det naturlige er at FeFo eventuelt gir sitt samtykke til arealinngrepet i forbindelse med behandlingen av grunneieravtalen med utbyggeren. Vanligvis inneholder ikke utbyggingstillatelsen (konsesjonen) til

småkraftverk rett til ekspropriasjon. Det innebærer, at både FeFo som grunneier og reindrifta som har ekspropiasjonsmessig vern av beiteretten, kan si nei til utbyggingen.

Når det gjelder vindparker er derimot situasjonen annerledes. Vanligvis vil det i konsesjonen fra statlig myndighet følge med ekspropriasjonstillatelse. Dette gjør at FeFo oppnår lite ved å la være å inngå avtale og nekte å gi grunneiersamtykke. Resultatet av ett nei vil være at FeFo verken kan få på plass avbøtende tiltak eller få årlige godtgjørelse for grunnavståelsen. FeFo vil da miste eiendomsretten til vindkraftressursen for alltid og får utbetalt en engangserstatning på noen millioner.

I Finnmark er det meldt inn svært mange planer om vindparker. Mange av de innmeldte vindparkene er lokalisert til områder, der de negative konsekvensene for reindrifta vil være store. FeFos mulighet som grunneier til å hindre utbygginger, som FeFo vurderer å være problematisk i forhold til Finnmarksloven, er små. FeFo bør derfor bare unntaksvis nekte å inngå grunneieravtale. I noen tilfeller vil konsekvensene for reindrifta være så store, og utbyggingen så problematisk i forhold til finnmarksloven, at FeFostyret likevel må si nei, til tross for at det foreligger ekspropriasjonstillatelse. Det innebærer ikke at det ikke blir utbygging, men muligens en kort utsettelse. Utbygger vil da kunne bruke ekspropriasjonstillatelsen og dessuten kreve at FeFos nei ikke gis oppsettende virkning.

Vurdering av konsekvensene for reindrifta av konsesjonssøkte vannkraft og vindparklokaliseringer

Vurderingene går ikke i dybden og er i hovedsak basert på studier av kart, eksisterende utredninger, egen kompetanse og høringsuttalelser, der slike forekommer. Poenget er å gi styret en kortfattet oversikt over konsekvensene av inngrepene som aktuelle kraftutbygginger vil kunne påføre reindrifta. Spørsmålet om når, FeFo skal gi sitt eventuelle grunneiersamtykke til endring bruk av utmark, er ikke opplagt. Ett tidlig samtykke gir utbygger forutsigbarhet, men vil ikke kunne vurdere konsekvensene av eventuelle betingelser og endringer i utbyggingen som høringsprosessen i forbindelse med konsesjonsbehandlingen medfører. Samlet så vil det riktige være at det endelige grunneiersamtykke først gis når det er gitt konsesjon. Da vil det være mulig å vurdere saken i henhold til sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark, og ikke på ett hypotetisk grunnlag.

Korselva

Korselva ligger innenfor reinbeitedistrikt 22, Fieltar og er en bielv til Kvalsundelva. Selve kraftverket er planlagt 3 km oppstrøm fra havet. Vanninntaket er planlagt ytterlige 3 kilometer oppover i terrenget. Søker er Finnmark kraft, der FeFo er minoritetseier med en eierandel på knappe 14,3 %

Konsekvensene for reindrifta av en utbygging av Korselva

Reinbeitedistrikt 22 Fiettar har 14 siidaandeler med ett fastsatt reintall på 4900 rein. Reintallet pr. 01.04.2013 var på 7326 rein. Siidaandelenes krav til reduksjon er på 2426 rein.

I distriktet er det allerede mange større og mindre inngrep. E6, riksvei 94 til Hammerfest, fylkesvei langs kysten fra Kvalundbrua til Saraby, vei i Kvalsunddalen og Porsa kraftverk med tilhørende veier. Det kanskje mest alvorlige inngrepet er den omfattende hyttebygging med tilhørende uhjemlet veibyggning som har skjedd innenfor distriktet, de siste 30 -40 årene.

I tillegg planlegges det gruvedrift(Nussir), vindkraftpark og 420 kilowatts høyspentlinje fra Balsfjord til Skaidi og videre til Hammerfest. De eksisterende og eventuelle ny inngrep medfører, for reindrifta i reinbeitedistrikt 22, økonomiske – og driftsmessige konsekvenser. Samlet så er utvilsomt reindrifta i Fiettar presset arealmessig og nye arealinngrep innebærer lavere produksjon og økonomisk tap for reindriftsutøvere, da vår- og sommerbeite er minimumsfaktor for siidaene hjemmehørende i reinbeitedistrikt 22, Fiettar.

Området der kraftverket, tunnelen og rør er planlagt lokalisert er ett svært godt beiteområde som er viktig for distriktets økologiske bæreevne.

Ved en vannkraftutbygging av Korselva er de permanente negative konsekvensene for reindrifta relativt marginale, mens konsekvensene i utbyggingsperioden er betydelige. For å redusere konsekvensene dersom det blir gitt konsesjon bør det stilles betingelser som:

1. Selve kraftverket trekkes nærmere eksisterende vei opp Kvalsunddalen.
2. Uttaksmasser, i forbindelse med tunneldrifta som ikke benyttes, fjernes fra området
3. «Vei» til vanninntaket og vannrørene mellom vanninntak og kraftverk tilsås og revegeariseres med vekster som har en beiteverdi for reinen.
4. Strømmen føres i kabler fra kraftverket til nærmeste kraftlinje.
5. Selve utbyggingen skjer i perioder der reinen ikke i området, d.v.s etter ca. 1/10.

I utbyggingsperioden vil aktiviteten i forbindelse med tunneldriften, legging av rør i bakken og bygging av kraftstasjon kunne medføre at reinen vil unngå et større område. Det at kraftstasjonen ligger flere kilometer fra annen bebyggelse, tunneldriften og nedlegging av rør er enda lenger inne i ett fra før av fredelig beiteområde, gir negative konsekvenser for reindrifta i utbyggingsperioden.

Oppsummert er de permanente negative konsekvensene for reindrifta av ett småkraftverk i Korselva relativt små, mens aktiviteten i utbyggingsperioden i ett viktig fredelig beiteområde vil medføre betydelige negative konsekvenser for reindrifta.

Hamneelva i Loppa kommune

Utbyggingen av ett småkraftverk i Hamneelva i Loppa kommune er et svært begrenset inngrep i ett godt beiteområde for rein. Selve kraftverket vil bli liggende på nedsida av veien svært nært sjøen. Fallet som utnyttes er på ca. 330 m fra vannet på 333m over havet til kraftstasjonen på 4m over havet. Tilknytningen til strømnettet vil skje gjennom en jordkabel til nærmeste kraftlinje/trafostasjon

ca. 100m fra kraftstasjonen. Rørgata fra vannet til kraftverket er på ca 1300m og vil bli gravd ned og bli revegitert. Vannet vil fungere som basseng ved at det kan reguleres ned inntil 5 m.

Søker er Finnmark kraft, der FeFo er minoritetseier med en eierandel på knappe 14,3 %

Konsekvensene for reindrifta av en utbygging av Hamnaelva

Utbygginga er planlagt innenfor reinbeitedistrikt 27 Joahkonjarga. I distriktet er det 13 siidaandeler med fastsatt reintall på 4600rein. Reintallet i distriktet er pr. 01.04.2014 på 5336 rein. Reduksjonskravet er på 736 rein.

Reinbeitedistrikt 27 har fått konsultentselskapet Noodt&Reiding til å utrede konsekvensene for reindriften av tiltaket. Rapporten konkluderer med at utbyggingen av Hamneelva vil ha negative konsekvenser for reindriften og vil kunne gi en negativ dominoeffekt på reindriften i Midtre sone i Kautokeino.

En utbygging i ett relativt inngrepsfritt område vil medføre negative konsekvenser for reindriften. Konsekvensene vil normalt være størst i utbyggingsperioden og avta når reinen har blitt vant med de endringene som har skjedd. Det er lite sannsynlig at den planlagte utbyggingen vil gi langvarige negative konsekvenser for reindriften verken for reinbeitedistrikt 27 eller for reindriften i midtre sone i Kautokeino. I utbyggingsfasen vil utbyggingen kunne medføre mindre bruk av området rundt inntaksvannet og området Barti nedenfor. Bartiområdet ligger nedenfor inntaksvannet og er ett godt beiteområde av begrenset størrelse (ca. 3 km²).

En konstruktiv samhandling med reinbeitedistriktet om ulike avbøtende tiltak vil kunne minimalisere de negative konsekvensene av en utbygging. Særlig viktig er det ikke etableres vei opp kløfta mot vannuttaket på høyde 330 og at reintrekket ved utløpet av Hamneelva sikres ved at det ikke etableres noen form for hindringer i forhold til reintrekket fram og tilbake langs vannet. I tillegg er det viktig at gravearbeidet ved vanninntaket og ved rørgata skjer når reinen oppholder seg på andre sesongbeiter.

Indre Erdal kraftverk

Utbyggingen av ett småkraftverk i Erdalselva i Kvalsund kommune er et svært begrenset inngrep i ett godt beiteområde for rein. Selve kraftverket vil bli liggende på nedsida av fylkesvei 132 og nært sjøen. Fallet som utnyttes er på ca. 108m fra elvedammen på 112m over havet til kraftstasjonen på 4 m over havet. Selve inntaksdammen er på ca. 100 kvadratmeter med en høyde 5-6 meter. Kraftstasjonen er på 115 kvadratmeter. Tilknytningen til strømnettet vil skje gjennom en jordkabel til nærmeste kraftlinje/trafostasjon ca. 100m fra kraftstasjonen. Rørgata fra inntaksdammen til kraftverket er på ca 1300m og vil bli gravd ned og bli revegitert. Søker er Finnmark kraft, der FeFo er en minoritetseier med eierandel 12,5 %

Konsekvensene for reindrifta av en utbygging av Erdalselva

Den planlagte utbygginga ligger i reinbeitedistrikt 21 Gearretnjarga. Reinbeitedistrikt har i dag relativt store områder som er inngrepsfrie. Inngrepene i dag er i hovedsak knyttet til veiene i

området som europavei 6, riksvei Skaidi – brua (riksvei 94) over Repparfjordelva og fylkesvei 132. Dessuten er det mange hytter og bebyggelse både i Skaidiområdet, langs sjøkanten mot Klubben (fylkesvei 132) og i Kokelvområdet.

I tillegg til dette planlagte elvekraftverket er en innvilget søknad om vindkraftverk til klagebehandling i departementet. Det vises til egen vurdering av de store konsekvensene en utbygging av ett vindkraftverk på Falesrassa vil ha for reindriften i reinbeitedistrikt 21.

En utbygging i ett relativt inngrepsfritt område vil medføre negative konsekvenser for reindriften. Konsekvensene vil være størst i utbyggingsperioden og avta når reinen har blitt vant med de endringene som har skjedd. Det er lite sannsynlig at den planlagte utbyggingen vil gi langvarige negative konsekvenser for reindriften i reinbeitedistrikt 21. I utbyggingsfasen vil utbygginga kunne medføre mindre bruk av området rundt inntaksdammen og nedover langs vannveien til kraftstasjonen. En utbygging av Erdalselva vil ikke berøre vitale deler av reinbeitedistriktet.

En konstruktiv samhandling med reinbeitedistriktet om ulike avbøtende tiltak vil kunne minimalisere de negative konsekvensene av en utbygging. Særlig viktig er det ikke etableres vei opp kløfta mot vannuttaket på høyde 108. Anleggsvei som eventuelt etableres bør revegiteres. I tillegg er det viktig at gravearbeidet ved vanninntaket og ved rørgata skjer når reinen oppholder seg på andre sesongbeiter.

Stjernevann/Nastejavri kraftverk i Alta kommune.

Utbyggingen av ett småkraftverk som utnytter vannet i Nastejohka i Alta kommune er et begrenset inngrep i ett godt beiteområde for rein. Selve kraftverket vil i hovedalternativet bli liggende på nedsida av fylkesvei 19 og nært sjøen. I det andre alternativet(alternativ 2) vil kraftstasjonen bli liggende inne i elvedalen med en adkomstvei på ca. 1 km fra fylkesvei 19.. Fallet som utnyttes er for hovedalternativet på ca. 324m fra Nastejavri på 328m over havet til kraftstasjonen på 4 m over havet. For alternativ 2 er fallet på 288 m. Nastejavri vil i begge alternativene bli regulert med en endring av dagens vannstand på til sammen 2 m, hvorav 1 m høyere enn i dag og 1 m lavere vannstand enn i dag. Det neddempa areal er svært lite(0,034 km²). Vannveien i hovedalternativet vil først gå igjennom tunnel og deretter i en nedgravd rørgate som revegiteres. For alternativ 2 vil hele vannveien gå igjennom en nedgravd rørgate.

Tilknytningen til strømmettet for begge alternativer skjer ved luftlinje på henholdsvis 530m (over Lerresfjorden) for hovedalternativet og på 1,5 km for det andre alternativet.

Søker er Finnmark kraft, der FeFo er minoritetseier med en eierandel på knappe 14,3 %

Konsekvensene for reindriften av en utbygging av Nastejavri kraftverk

Den planlagte utbygginga ligger på grensen mellom reinbeitedistrikt 22 Fiettar og reinbeitedistrikt 23B Girennjarga/Marjongruppa/Hættagruppa.

Sommerområdet Girennjarga har 6 siidaandeler og ett fastsatt øvre reintall på 2600 rein. Distriktets reintall pr. 01.04 2013 var på 6063 rein. Det innebærer ett krav til siidaandelene om en reduksjon på 3463 rein. Dette er det største reduksjonskravet i forbindelse med reintallstilpassinga i Finnmark. Reinbeitedistrikt 22 Fiettar har 14 siidaandeler med ett fastsatt reintall på 4900 rein. Reintallet pr. 01.04.2013 var på 7326 rein. Siidaandelenes krav til reduksjon er på 2426 rein.

Utbyggingen vil i hovedsak berøre Reinbeitedistrikt 23 Hættagruppa, dersom hovedutbyggingsalternativet velges. Dersom alternativ 2 velges vil begge reinbeitedistriktene bli berørt. I valget mellom hovedalternativet og alternativ 2 er hovedalternativet å foretrekke utfra en reindriftsfaglig vurdering. Hovedalternativet gir minst negative konsekvenser for reindrifta. Grunnen er at ved hovedalternativet blir kraftverket å ligge helt nede ved sjøen, der det allerede er vei og bebyggelse, mens alternativet medfører veibygging og strømlinje over land.

Nedtappinga av Nastejavri vil kunne medføre at det må bygges gjerde langs Nastejavri i en lengde på ca. 1-2 km, da nedtappinga kan medføre at vannet ikke lenger fungerer som beiteskille mellom reinbeitedistriktene 22 og 23.

En utbygging i ett relativt inngrepsfritt område vil medføre negative konsekvenser for reindrifta. Konsekvensene vil være størst i utbyggingsperioden og avta når reinen har blitt vant med de endringene som har skjedd. Det er lite sannsynlig at den planlagte utbyggingen vil gi langvarige negative konsekvenser for reindriften i reinbeitedistriktene 23 og 22. I utbyggingsfasen vil utbygginga kunne medføre mindre bruk av området rundt inntaksdammen og nedover langs vannveien til kraftstasjonen.

En utbygging av Nastejavri vil ikke berøre vitale deler av reinbeitedistriktet.

En konstruktiv samhandling med reinbeitedistriktet om ulike avbøtende tiltak vil kunne minimalisere de negative konsekvensene av en utbygging. Særlig viktig er det ikke etableres vei opp mot vannuttaket på høyde 328. Anleggsvei som eventuelt etableres bør revegiteres. I tillegg er det viktig at gravearbeidet ved vanninntaket og ved rørgata skjer når reinen oppholder seg på andre sesongbeiter. Rørgata og en eventuell anleggsvei må revegiteres.

Småkraftverk i Kjerringelv i Alta kommune

Utbygginga av ett småkraftverk i Kjerringelva i Alta kommune er et svært begrenset inngrep i ett godt beiteområde for rein. Selve kraftverket vil bli liggende ca. 300 meter på oversida av Europavei 6 i Langfjorden i Alta. Fallet som utnyttes er på ca. 255m fra elvedammen på 285m over havet til kraftstasjonen på 25 m over havet. Det er et elvekraftverk med en liten inntaksdam.

Kraftstasjonen er på 75 kvadratmeter. Tilknytningen til strømmettet vil skje gjennom en jordkabel til nærmeste kraftlinje ca. 60m fra kraftstasjonen. Rørgata fra inntaket til kraftverket er på ca 2300m og vil bli gravd ned og revegitert.

Søker er Alta Kraftlag SA

Konsekvensene for reindrifta av en utbygging av Kjerringelva

Den planlagte utbygginga ligger i reinbeitedistrikt 26 Lakkonjarga. Et reinbeitedistrikt med 16 siidaandeler og fastsatt øvre reintall på 5250 rein. Distriktets reintall pr. 01.04 2013 var på 8 734 rein. Det innebærer ett krav til siidaandelene om en reduksjon på 3484 rein.

Reinbeitedistrikt har i dag relativt store områder som er inngrepsfrie, samtidig som det langs E6 er stor bebyggelse både av hytter og bolighus. Tettstedet Talvik ligger også innenfor reinbeitedistriktet. En utbygging i ett relativt inngrepsfritt område vil medføre negative konsekvenser for reindrifta. Konsekvensene vil være størst i utbyggingsperioden og avta når reinen har blitt vant med de endringene som har skjedd. Det er lite sannsynlig at den planlagte utbyggingen vil gi langvarige negative konsekvenser for reindriften i reinbeitedistrikt 26 I utbyggingsfasen vil utbyggingen kunne medføre mindre bruk av området rundt inntaket og nedover langs vannveien til kraftstasjonen. En utbygging av Kjerringelva vil ikke berøre vitale deler av reinbeitedistriktet, selv om selve vanninntaket skjer nært en trekkvei for reinen. Sannsynligheten for at reinen vil sky området etter en utbygging er liten.

En konstruktiv samhandling med reinbeitedistriktet om ulike avbøtende tiltak vil kunne minimalisere de negative konsekvensene av en utbygging. Særlig viktig er det ikke etableres vei opp kløfta mot vannuttaket på høyde 280 m. Anleggsvei som eventuelt etableres bør revegiteres. I tillegg er det viktig at gravearbeidet ved vanninntaket og ved rørgata skjer når reinen oppholder seg på andre sesongbeiter. Ett avbøtende tiltak kan være å trekke selve kraftstasjonen enda nærmere E6.

Tverrfjordelva kraftverk i Loppa kommune.

Utbyggingen av ett småkraftverk som utnytter vannet i Tverrfjordelva i Loppa kommune er et inngrep i ett godt beiteområde for rein. Selve kraftverket er planlagt på øvresiden av Tverrfjordvatnet ca. 1,5 km fra veien i Tverrfjorden. Fallet som utnyttes er på ca. 249m fra et vann på 279m over havet til kraftstasjonen på 30 m over havet. Vannet vil få en regulering på 0,5 m, Vannveien vil gå igjennom en rørledning på 1850 m ned til kraftverket. Langs rørgatetraseen vil det bli bygd en anleggsvei opp til inntaket. Bredden på inngrepet(rørgate/anleggsvei) vil være ca. 15-20m. Anleggsveien vil revegiteres etter utbygging.

Søker er Finnmark kraft, der FeFo er minoritetseier med en eierandel på knappe 14,3 %

Konsekvensene for reindrifta av en utbygging av Tverrfjordelva.

Den planlagte utbygginga ligger i reinbeitedistrikt 28, Cuokcavuotna. Dette er ett lite distrikt med 3 siidaandeler og ett fastsatt reintall på 900 rein. Reintallet pr. 01.04.14 er på 575 rein. Innenfor reinbeitedistriktet er det svært høye fjell. Finnmarks høyeste fjell, Øksfjordjøkelen er innenfor distriktet. En stor del av distriktet er høyfjell. Dette er bakgrunnen for det lave reintallet i distriktet. Lavereliggende areal, for kalving og høstbeite, er begrenset og en minimumsfaktor for distriktets reindrift. Dette gjør at alt lavereliggende areal har stor betydning for distriktets reindrift. Området rundt Tverrfjordvannet og Tverrfjorddalen har derfor særverdi for distriktets reindrift. Innenfor distriktet er det ikke alternative beiteområder, dersom utnyttelsen av området, der kraftutbyggingen

planlegges, reduseres. I tillegg er det en drive- og flyttlei på begge sider av Tverrfjordvannet. På grunn av de topografiske forholdene med høye fjell er det ikke andre alternative flytte- og drivingsleier.

En utbygging i ett relativt inngrepsfritt område vil medføre negative konsekvenser for reindrifta. Konsekvensene vil være størst i utbyggingsperioden og avta når reinen har blitt vant med de endringene som har skjedd. Det er sannsynlig at den planlagte utbyggingen vil gi varige negative konsekvenser for reindrifta i området. Reindriften i reinbeitedistrikt 28 Cuokcavuotna er på grunn av topografien med flere isbreer og høye fjell i utgangspunktet svært marginal. Et hvert inngrep i de lavereliggende områdene vil true reindriften eksistens i dette distriktet. Særlig i utbyggingsfasen vil utbyggingen kunne medføre mindre bruk av området rundt inntaksdammen og nedover langs vannveien til kraftstasjonen. En utbygging av Tverrfjordvassdraget berører vitale deler av reinbeitedistriktet.

En konstruktiv samhandling med reinbeitedistriktet om ulike avbøtende tiltak vil kunne redusere negative konsekvensene av en utbygging. Særlig viktig er det ikke etableres vei opp kløfta mot vannuttaket. Anleggsvei som eventuelt etableres bør revegiteres. I tillegg er det viktig at gravearbeidet ved vanninntaket og ved rørgata skjer når reinen oppholder seg på andre sesongbeiter og at rørgata revegiteres.

Falesrassa vindkraftverk

NVE innvilget 01.1.3013 konsesjon for Aurora Vindkraft As for bygging av en vindpark på Falesrassa i Kvalsund kommune. Tillatelsen inneholder følgende elektriske anlegg, samt tilhørende infrastruktur:

- Falesrassa vindkraftverk med en samlet installert effekt på inntil 189MW
- 22/132 kV transformatorstasjon i delområdet Falesrassa
- 22/132 kV transformator i delområdet Doaresjohrassa
- Et 132kV kabelanlegg fra delområdet Falesrassa til delområdet Doaresjohrassa
- En kombinert 132 kV kraftledning, med 14,5 km lang luftledning og 800 m lang jordkabel fra transformatorstasjonen i Doaresjohrassa i planområdet til Skaidi transformatorstasjon
- Nødvendig høyspenningsapparatlegg

I tillegg til selve konsesjonen er det gitt ekspropriasjonstillatelse dersom utbygger ikke blir enig med FeFo om grunneiervedlaget og med reindrifta om erstatning for ulemper og skader ved inngrepet. Søknaden om forhåndstiltredelse vil først bli avgjort når eventuelt skjønn er begjært.

NVEs gitte konsesjonen er nå til behandling i Olje og energidepartementet etter klage fra reinbeitedistrikt 21 Gearretnjarga.

Søker er Finnmark kraft, der FeFo er minoritetseier med en eierandel på knappe 14,3 %

Litt om inngrepets omfang

Omfanget av inngrepet er stort. Selve vindmølleparken er planlagt på høyfjellet, sentralt innenfor reinbeitedistriktet. Det at det må være en viss avstand mellom vindmøllene gjør at arealet blir betydelig og veibygging mellom de ulike møllene blir omfattende. I tillegg kommer vei fra havet (Repparfjorden) opp til Falesrassa på ca. 10 kilometer. Fra vindmølleparten vil en strømlinje på mange kilometer gå andre veien mot E6.

Konsekvensene for reindriften

Å foreta en grundig vurdering av konsekvensene for reindriften av ett så stort inngrep, som bygging av en vindpark på Falesrassa, er i utgangspunktet ett svært omfattende arbeid. Denne vurderinga har derfor sine åpenbare mangler og er kun en kortfattet vurdering av mulige konsekvenser for reindriften i området.

Det største problemet i forbindelse med denne type vurderinger er mangel på holdbar forskning, knyttet til i hvilke grad reinen vil unngå områdene, når det kommer nye forstyrrelser og arealinngrep. Forskninga som er gjort på dette området både i Norge og Sverige er ikke entydig og noe av forskningen har liten legitimitet i reindriften, da den er finansiert av utbyggerne. Dette reduserer forskninga troverdig, da negative konklusjoner vil kunne være ødeleggende for framtidige oppdrag. Det samme kan til en viss grad sies om konsekvensutredninger, som finansieres og bestilles av utbygger.

I spørsmålet om konsekvensene av en vindkraftutbygging vil det være interessekonflikt mellom reindriften og utbyggeren, der reindriften vil maksimalisere konsekvensene, mens utbyggeren vil minimalisere konsekvensene. Behovet for uavhengig forskning med legitimitet både hos utbyggerne og i reindriften er stort.

Noe er man enige om. Inngrep innebærer negative konsekvenser for reindriften og særlig simleflokken vil sky områder med inngrep i kalvingsperioden. I tillegg vil reinen unngå utbyggingsområdet, samtidig som utviklesadferden vil avta noe etter at reinen har vent seg til inngrepet.

Konsekvensene av en vindpark på Falesrassa

Reinbeitedistrikt 21 Gearretnjarga er ett reinbeitedistrikt med 8 siidaandel og ett fastsatt reintall på 2400 rein. Reintallet her 01.04.2013 er på 2901 rein

Distriktets siidaandeler må derfor redusere reintallet i forhold til reintallet pr. 01.04.2013

Et så stort arealinngrep, som nå er til klagebehandling i OED, vil medføre at siidaandelene vil måtte redusere reintallet ytterligere, dersom kravet til økologisk bærekraft skal opprettholdes.

Falesrassa vindpark er lokalisert midt i reinbeitedistrikt 21 og i ett område uten skog og som er relativt flat. Det gjør at reinens unngåelsesadferd vil skje i en stor del av distriktets beiteområde. En eventuell plassering i kanten av sommerbeiteområdet ville ha redusert inngrepskonsekvenser for reindriften.

Utbygginga innebærer bygging av en relativt lang vei inn til vindparken. Dette fører inn folk og aktivitet inn i reinbeitedistriktets sentrale deler.

Kraftlinja fra vindparken og mot E6 vil redusere det inngrepsfrie området ytterligere.

De store negative konsekvensene for reindriftnæringa som etablering av vindparker i inngrepsfrie områder medfører, gjør at ved lokaliseringen av vindparker må det tas betydelig større hensyn til reindriften enn ved andre inngrep nær etablert infrastruktur. Finnmark har et betydelig potensiale for vindkraft. Det gjør at det er mulig å velge lokalisering av vindkraft som ikke gi store negative konsekvenser for reindriften. Havøygavlen vindpark, Gartefjellet vindpark, Rakkocearro vindpark og Hamnefjellet vindpark viser at det er mulig å få til lokaliseringer av vindparker som fullt ut ivaretar hensynet til samisk reindrift.

Ved plasseringen og infrastrukturen tilknyttet Falesrassa vindpark har ikke hensynet til reindriften vært særlig framtrædende.